

Opis systemu kontroli wewnętrznej w Ludowym Banku Spółdzielczym w Zduńskiej Woli.

Niniejsza informacja stanowi realizację wytycznej nr 1.11 określonej w Rekomendacji H dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach wydanej przez Komisję Nadzoru Finansowego.

I. Cele systemu kontroli wewnętrznej

Celami ogólnymi systemu kontroli wewnętrznej są:

- 1) zapewnienie skuteczności i efektywności działania Banku,
- 2) zapewnienie wiarygodności sprawozdawczości finansowej,
- 3) zapewnienie przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku,
- 4) zapewnienie zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

W ramach celów ogólnych systemu kontroli wewnętrznej Bank wyodrębnia **cele szczegółowe**, do których zalicza się m.in.:

- 1) wykrycie błędów i nadużyć,
- 2) ochrona majątku (kontrole bezpieczeństwa, gotówkowe),
- 3) wiarygodność, jakość i integralność informacji i dokumentacji,
- 4) terminowość realizacji zadań,
- 5) skuteczność i wydajność,
- 6) przestrzeganie przepisów prawa i regulacji wewnętrznych,
- 7) dostępność systemów i aplikacji,
- 8) poufność informacji i danych,
- 9) wysoka jakość i adekwatność informacji zarządczej,
- 10) poprawność prezentacji i ujęcia sprawozdań finansowych,
- 11) racjonalne wykorzystywanie zasobów,
- 12) zapewnienie realizacji celów biznesowych.

II. Role organów Banku

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej oraz odpowiedzialna jest za monitorowanie jego skuteczności.

Nadzór Rady Nadzorczej nad funkcjonowaniem systemu kontroli wewnętrznej obejmuje m.in.:

- 1) akceptowanie zasad funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej,
- 2) coroczną ocenę adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym funkcji kontroli,
- 3) ocenę efektów działań podjętych w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości w funkcjonowaniu mechanizmów kontrolnych,
- 4) zatwierdzenie zasad kategoryzacji nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej,
- 5) zatwierdzenie kryteriów adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej.

Komitet Audytu wspiera działania Rady Nadzorczej w zakresie sprawozdawczości finansowej i kontroli wewnętrznej oraz zarządzania ryzykiem.

Zarząd, w ramach funkcjonujących w Banku linii obrony, odpowiada za zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie we wszystkich jednostkach/komórkach/stanowiskach organizacyjnych Banku,

funkcjonowanie adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, który obejmuje funkcję kontroli i komórkę do spraw zgodności.

Do zadań **Zarządu**, należy w szczególności:

- 1) ustanowienie, w ramach funkcjonujących w Banku linii obrony, kryteriów adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej,
- 2) zapewnienie ciągłości i skuteczności działania systemu kontroli wewnętrznej, a także właściwej współpracy wszystkich pracowników Banku w ramach funkcji kontroli z komórką kontroli wewnętrznej oraz z komórką do spraw zgodności i komórką audytu, a także dostępu osobom wykonującym czynności kontrolne/czynności audytowe do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje poufne,
- 3) zapewnienie funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej w podmiotach zależnych,
- 4) określenie rodzaju działań podejmowanych w celu usunięcia nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej, w tym środki naprawcze i dyscyplinujące,
- 5) sporządzanie okresowej (nie rzadziej niż raz w roku) informacji dla Rady Nadzorczej o sposobie wypełniania zadań przez pracowników Banku w ramach funkcji kontroli ze szczególnym uwzględnieniem:
 - a) adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w zapewnieniu osiągnięcia celów systemu kontroli wewnętrznej,
 - b) skali i charakteru nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz najważniejszych działań zmierzających do usunięcia tych nieprawidłowości, w tym o podjętych środkach naprawczych i dyscyplinujących,
- 6) zatwierdzanie matrycy funkcji kontroli,
- 7) wyznaczenie komórki organizacyjnej odpowiedzialnej za zadania związane z prowadzeniem matrycy funkcji kontroli,
- 8) zatwierdzenie zasad kategoryzacji nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej,
- 9) zatwierdzanie listy istotnych procesów wyodrębnionych przez Bank oraz ich powiązanie z celami ogólnymi i szczegółowymi systemu kontroli wewnętrznej,
- 10) zapewnienie niezależnego monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych poprzez określenie odpowiedniego jego zakresu i kryteriów,
- 11) określenie formy udokumentowania przeprowadzonego przeglądu i oceny efektywności wewnętrznych mechanizmów kontrolnych oraz wniosków wynikających z tych przeglądów,
- 12) ustanowienie zasad raportowania o skuteczności kluczowych mechanizmów kontrolnych,
- 13) określenie trybu przekazania wewnątrz Banku raportu z testowania, w celu podjęcia działań służących usunięciu stwierdzonych nieprawidłowości mechanizmów kontrolnych oraz sposobu kontroli skorygowania tych nieprawidłowości.

III. Model trzech linii (poziomów) obrony

Funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej są zorganizowane na trzech, niezależnych i wzajemnie uzupełniających się liniach obrony (poziomach).

Na pierwszą linię obrony składa się operacyjne zarządzanie ryzykiem powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank.

Na drugą linię obrony składa się:

1) zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powołanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, niezależnie od operacyjnego zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie, tj. m.in. stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej, stanowisko ds. ryzyk bankowych.

Trzecią linię obrony stanowi audyt wewnętrzny realizowany przez Spółdzielczy System Ochrony SGB. Na wszystkich trzech poziomach, w ramach systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej odpowiednio stosowane są mechanizmy kontrolne i niezależne monitorowanie ich przestrzegania.

IV. Funkcja kontroli

Na funkcję kontroli składają się wszystkie mechanizmy kontrolne funkcjonujące w procesach Banku, niezależne monitorowanie przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych oraz raportowanie w ramach funkcji kontroli.

Niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych jest wpisane we wszystkie procesy funkcjonujące w Banku.

Niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych obejmuje weryfikację bieżącą i testowanie (poziome i pionowe) z uwzględnieniem:

1. celów systemu kontroli wewnętrznej,
2. złożoności procesów, w tym zwłaszcza procesów istotnych,
3. liczby, rodzaju i stopnia złożoności mechanizmów kontrolnych,
4. ryzyka zaistnienia nieprawidłowości,
5. zasobów poszczególnych linii obrony, w tym kwalifikacji, doświadczenia i umiejętności pracowników tych linii,
6. zasady proporcjonalności pomiędzy weryfikacją bieżącą i testowania.

Niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych realizowane jest w Banku przez:

- każdego pracownika (samokontrola),
- kierujących komórkami organizacyjnymi Banku oraz osoby przez nich wyznaczone,
- stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej.

Bank dokumentuje funkcję kontroli w formie matrycy funkcji kontroli.

V. Umiejscowienie, zakres zadań, niezależność komórki do spraw zgodności i komórki audytu wewnętrznego

Stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej podlega bezpośrednio Prezesowi Zarządu. Zapewnienie zgodności realizowane jest poprzez wykonywanie zadań w ramach **funkcji kontroli** oraz poprzez **zarządzanie ryzykiem braku zgodności**.

W ramach **funkcji kontroli** stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej zapewnia zgodność poprzez:

- 1) weryfikację bieżącą pionową, o ile weryfikacja ta nie została przypisana innym komórkom organizacyjnym Banku;
- 2) testowanie pionowe.

Zakres weryfikacji bieżącej pionowej oraz testowanie pionowe dostosowane są do specyfiki działalności Banku.

W ramach procesu **zarządzania ryzykiem braku** zgodności stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej:

- 1) **identyfikuje ryzyko braku zgodności** – tj. określa obszary ryzyka w szczególności przez analizę przepisów prawa, regulacji wewnętrznych Banku, standardów rynkowych oraz wyników wewnętrznych postępowań wyjaśniających przez nią przeprowadzanych;
- 2) **ocenia ryzyko braku zgodności** - tj. wskazuje poziom ryzyka przez pomiar ilościowy lub szacowanie jakościowe tego ryzyka;
- 3) **kontroluje ryzyko braku zgodności** przez określenie rodzajów stosowanych mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności oraz wskazanie komórek organizacyjnych odpowiedzialnych za zaprojektowanie, wdrożenie i stosowanie poszczególnych rodzajów mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności w procesach, w których uczestniczą;
- 4) **monitoruje ryzyko braku zgodności** przez sprawdzanie wielkości i profilu ryzyka braku zgodności po zastosowaniu mechanizmów kontrolnych;
- 5) **raportuje o ryzyku braku zgodności** do Zarządu, Rady Nadzorczej i Komitetu Audytu oraz do Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB (komórki audytu).

Zarządzanie ryzykiem braku zgodności prowadzone jest w oparciu o roczny plan zadań oraz procedury i metodyki zarządzania tym ryzykiem. Zarząd odpowiada za funkcjonujące w Banku mechanizmy zapewniające niezależność stanowisku ds. zgodności i kontroli wewnętrznej

Niezależność stanowiska ds. zgodności i kontroli wewnętrznej zapewniana jest m.in. poprzez zastosowanie następujących mechanizmów kontrolnych:

- 1) zatwierdzanie przez Zarząd i Radę Nadzorczą regulaminu funkcjonowania
 - 2) zapewnienie przez Zarząd ciągłości działania;
 - 3) formalne wyodrębnienie w strukturze organizacyjnej Banku;
 - 4) nieprzypisywanie dodatkowych zadań, które uniemożliwiłyby jemu realizację podstawowych zadań wynikających z przepisów prawa;
 - 5) zapewnienie bezpośredniego kontaktu z Członkami Zarządu i Rady Nadzorczej;
 - 6) udział w posiedzeniach Zarządu i Rady Nadzorczej;
 - 7) powoływanie i odwoływanie pracownika na stanowisku ds. zgodności za zgodą Rady Nadzorczej;
 - 8) wynagradzanie w sposób pozwalający na zachowanie obiektywizmu wykonywania powierzonych zadań;
 - 9) ochrona przed nieuzasadnionym wypowiedzeniem umowy o pracę;
 - 11) zapewnienie w corocznym budżecie Banku środków finansowych niezbędnych do skutecznego wykonywania zadań oraz systematycznego podnoszenia kwalifikacji, zdobywania doświadczenia i umiejętności;
 - 12) zapewnienie odpowiednich zasobów (budżet, zasoby kadrowe, szkolenia, pomieszczenia, sprzęt).
- Audyt wewnętrzny** mający za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, wykonywany jest w Banku przez Spółdzielczy System Ochrony SGB, stosownie do postanowień umowy Systemu Ochrony SGB.

VI. Zasady oceny skuteczności i adekwatności systemu kontroli wewnętrznej

Do obowiązków Rady Nadzorczej należy między innymi dokonywanie okresowej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej jak i wybranych jego elementów.

W ramach dokonywanej oceny, Rada Nadzorcza uwzględnia w szczególności:

- a) rekomendacje Komitetu Audytu,
- b) informację zarządu banku,
- c) okresowe raporty komórki do spraw zgodności i komórki kontroli wewnętrznej,
- d) ustalenia dokonane przez biegłego rewidenta,
- e) ustalenia wynikające z czynności nadzorczych wykonywanych przez uprawnione instytucje m.in. KNF,
- f) oceny i wyniki kontroli dokonywane przez podmioty zewnętrzne.